

Prirodzená rovnováha v pôvodnej slovenskej kultúre (1. časť)

Slovenský panteón (včera a dnes)

Je veľmi jednoduché zistíť, čo z našej minulosti má význam pre dnešok. V živote národa je to ako v živote človeka: najdôležitejšie hodnoty a okamihy sa vryjú hlboko do pamäti a tam, hoci aj immo vedomia, podriemkávajú. To ale neznámenú, že by boli mŕtve. Ked' príde vhodná chvíľa, prebudia sa z pohotovostného spánku. Tak je to aj so slovenským panteónom, ktorý opäť ožival napríklad v minulom storočí v meruňských rokoch. Perún a oheň v obannej bojovej magii, vodný bytosť v tvorbe Janka Kráľa a množstvo ďalších prejavov pôvodného slovenského duchovna.

Rýdzí monoteizmus nejestvuje

Čo je to však ten „slovenský panteón“? Už samotné slovo „panteón“ pochádza z gréckej oblasti a jeho význam takisto. Bolo by však chybou predstavovať si slovenský panteón ako nejaký spolok Bohov, ktorí žijú spoločenským životom a majú všetky dobré i zlé ľudské vlastnosti... Aj keď sú snahy o vykreslenie slovenského panteónu podľa gréckeho vzoru, bolo by chybou podľahnuť môde a pomýlenej historicko-materialistickej teórii, podľa ktorej je mytologická forma náboženstva vyššia ako prírodné náboženstvá prírodných národov a najvyššou formou je monoteizmus. Predovšetkým - monoteizmus v čistej forme nejestvuje. Napríklad kresťanstvo - cirkev sice hovoria o jednom bohu, ale podľa katolických hodnostárov aj Kristus je Boh (hoci by mal byť len jeho treťou časťou), v povetri poletujú anjeli ako boží prísluhováci či polobohovia, svätá je aj „Mária - Matka božia“, Peter, Pavol, Ján a kopa ďalších, netreba zabúdať ani na Satana a jeho poddaných, čertov rohatých. Prečo asi tak rohatých? Možno aj preto, že v čase Šírenia kresťanstva germánske i niektoré iné národy zobrazovali niektorých svojich bohov s rohmi. Je ľahké nájsť vo svete čo i len jediné náboženstvo, ktoré by bolo možné označiť za čistý monoteizmus, i keď azda všetky majú jedného - hlavného Boha a mnohé majú akési „Veľké Božstvo“, všeobojímajúce, odrážajúce sa vo všetkom...

Posvätnej svet

Panteón - to nie je „spolok Bohov“, tak, ako ho poznáme z úpadkovej fázy grécko-rimskeho náboženstva. Pre našich predkov bol posvätnej celý svet. Nakoniec, i dnes je zjavný súvis medzi slovami SVET a SVETLO, ale i medzi slovami SVET a SVÁTY. Celý svet bol v očiach Slovencov osvecovaný posvätým, božským svetlom, je načase osvetliť si to. Starí Slováci (Sloveni) akosi nemali Satana, v pochode sa bez neho zaobišli. Satana priniesli na naše územie až kresťan-

skí mnísi a z kresťanského obdobia pochádza aj zmienka o Černobogovi. Jeden z dôkazov spomenutej všesvätosti (to je o niečo vhodnejšie slovo ako panteón) je v štvorramennom, v ľudovej slovesnosti a slovenskosti dodnes žijacom, rovnoramennom kríži, ktorý okrem štyroch svetových strán, ale aj skriženia mažského a ženského principu predstavuje aj štyri posvätnej živiny: Zem, Vodu, Vzduch a Oheň. Oheň ako slovo pochádza z praeurópskeho (Indoiránskeho) božstva AGNI (Boh Ohňa), zjavná je podobnosť so staroslovenským slovom AGEŇ, nekôr OGEN - OHEŇ. Starí Sloveni svojich mŕtvych spaľovali a oheň má dodnes očistnú úlohu v množstve foriem ľudovej magie. Nakoniec - i v kresťanstve má oheň posvätnej úlohu - stačí sa pozrieť na kostolné sviece. Starí Sloveni sväti-

li aj vodou - (podobné je to v kresťanstve), lenže nielen pri krste, ale i na Slnovrat, na Svätenie jarí (neskôr Veľkú noc) a v dennom živote. Posvätňa bola Matka Zem i Vzduch, Dych a Duch... Všetkým bytosťiam sa dostávalo posvätnej životnej sily (bohyňa životnej sily niesla názov Živa). Avšak - čo bolo dôležité a je to dôležité aj pre dnešnú dobu, učievany bol súlad, ladnosť medzi dvoma zdanivo protichodnými silami a pohlaviami. Tento súladný kult bol stelesnený v uctievaní bohyne LADY, v ľudovej slovesnosti dodnes zachovaný okrem iných slovenských krajín aj na Slovensku. Je to dôležité aj z dôvodu dnes vyosteneného medzipohlavného konfliktu, čiastočne spôsobeného aj vplyvom staro-novozákonnéj kultúry, inäč označovanéj ako patriarchálnej žido-kresťanskej. Tá je - a to je málo známe - dnes z filozofického hľadiska (z praktického menej) usmernená častej menej súladným smerom: Kým napríklad starozákonný Boh (JHVH) bol bezpohlavný, v dnešnom jazyku sa často označuje ako Pán, predstavuje sa v mužskom rode, pozostáva dokonca z akejsi „trojchlapskej“ jednoty: svätý Otec, svätý Syn a svätý Duch. Svätý Otec nadôvraťok znie takisto ako oslove-

Prirodzená slovenská rovnováha

Z uvedených príkladov je zrejmé, že rod tohto-ktorého javu, či predmetu je totožný s jeho podstatou duchovnou, zvlášť zrejmé je to tomu, kto pozná starogrécke, staroindické či staročínske (jin-jangové) rodové rozdelenie. Pre zaujímavosť - dnešné zapadoeurópske jazyky takéto staro-európske duchovné dedičstvo nemajú - angličtina rady nemá, nemčina ich má často posunuté (voda je posunutá do stredného rodu...).

Kresťanstvo a slovenskost'

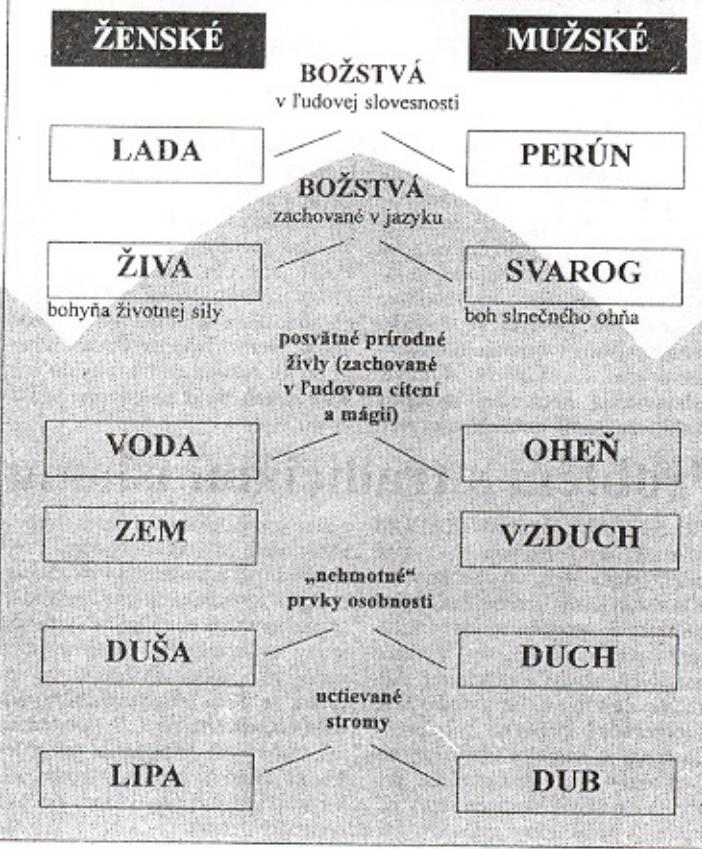
Z uvedeného by mohlo byť zrejmé, že medzi prívezeným kresťanstvom a pôvodným slovenským duchovnou, v obrovský rozdiel, ba priam konflikt. Je to zbytočne ohnivý pohľad na vec. V skutočnosti pôvodní Sloveni, a to je zrejmé aj z dobových záznamov, žili v období príchodu kresťanstva v demokratickej spoločnosti, ako ich západoeurópski súčasníci tasiaci sa (vtedy) kresťanstvom a demokraciou (žeby podoba s dnešným svetom?), mali prirodzenú úctu k hostom, živili sa prevažne poľnohospodárstvom, teda nebojovým spôsobom života, podporovali spoločensky slabých súkmeňovcov... Navyše - používali kríž, i keď rovnoramenný (často v kruhu), takže prijatie kresťanstva bolo spôsobené nie len módou vtedajších vladárov (móda a medzinárodné tendencie aj dnes zohrávajú v duchovnom smere svoju úlohu), ale i samotnou podobnosťou medzi staroslovenským duchovnrom a kresťanstvom, a to nielen v spomenučných prejavoch, ale i v rade ďalších.

V spomínamej dobe - v období Veľkej Moravy, však došlo k mnohym násilným výstupom voči pôvodnému slovenskému duchovnu zo strany cirkevných hodnostárov, čo spôsobilo po prijati kresťanstva Štátom aj celkový úpadok slovenskej spoločnosti a jej podrobenie inými kultúrami. Pravda, na obranu slovenskej spoločnosti sa neraz postavili práve kresťanski knázi. Lenže - práve oni sa dostali do nepriazne oficiálnych cirkevných predstaviteľov.

(Pokračovanie v budúcom čísle)

MIROSLAV ŠVICKÝ

Niekteré z príkladov duchovnej rodovej rovnováhy (súladnosti) v pôvodnej slovenskej kultúre

Slovenský panteón (včera a dnes)

Jednou z početných podobností medzi pôvodným slovenským duchovenstvom a kresťanstvom je aj samotný výraz „Boh“. Výraz nepríšiel na naše územie s kresťanskými mnichmi, bol tu už dávno predtým. Staroslovenské slovo Bog má totičný koreň so staroiránskym „bhaga“ zaznamenaným v starých védach (bhag = rozdeľovať). Oficiálna história má veľmi malo správ o pôvodnom slovenskom náboženstve. Navyše - zväčša ide o správy zaznamenané kresťanskými mnichmi - často podfarbené ich zaujatym videním. Podľa kroniky Byzantíncu Prokopiu, ktorá je písaná bez opovržlivého podtónu, sa Slovania modlili (ide o 6. storočie), k jednému Bohu a uctievali rieky a Nymfy.

Jediné - veľké Božstvo?

Záznam Prokopia protirečí s teóriou o desiatkach uctievanych slovenských Bohov a démonov. No len zdarivo. Spomenuté desiatky Božstiev slúžia mnohým autorom na poukazovanie na podobnosť s panteónom gréckym. Sú tu však niektoré nezanedbateľné odlišnosti hlavne preto, lebo v gréckom panteóne ide o množstvo Bohov uctievanych súčasne, kým spomínané desiatky sledovaných Božstiev sú vlastne zachytene na najrozličnejších miestach Európy - veľmi často na hraniciach s inou kultúrou (tu je možné a pravdepodobné prelínanie sa kultúrnych vplyvov) a veľmi často pochádzajú tieto kulty z posledných vývojových vetyl slovenských pôvodných kultúr mimo našu územie, ktoré sú od duchovna našich predkov často odlišné (posledné fázy „pohanstva“ na Rujane či u ruských Slovinov). Podľa niektorých vedcov uctievane bytosti ako Lada, či Žíva v podstate nemožno považovať za skutočné bohyne, podobne, ako Vesnu, ale len za symboly javov či prírodných síl. Ak by sme pristúpili na takýto uhol pohľadu, môže sa staroslovenské náboženstvo javiť ako monoteizmus - nasvedčovali by tomu aj zmienky o „jednom uctievanej Bohovi“, ktorý v neskôrších obdobiach je označovaný ako Perún.

Čertov sa nezľakli

Ako je možné, že starí Sloveni nepoznali, ako sme spomnuli v minulej časti, Satana? Keď je zrejmé, že rozoznávali dobro a zlo? Perún ako Boh priňašal nielen dažď potrebný pre úrodu a silu v ťažkých chvíľach, v boji, ale aj trest a skazu. Rozdeľoval podľa zásluh dobro aj zlo. Aj keď je známe, že Slovenci poznali prírodných démonov a bytostí, ktoré zväčša spôsobovali skazu, spravidla nešlo o výhradných nositeľov zla. Napríklad - aj zlomyselná víla mohla človeku niekedy pomôcť... A tak nás neprekvapuje, keď sa z byzantskej kroniky dozvedáme, že Slovania prilis neverili na osud, lepšie povedané, verili, že ho možno zmeniť. I keď veštenie a rôzne jasnovidecké obrady boli obľúbenou činnosťou. A tak nás neprekvapí, keď v ľudových rozprávkach nájdeme čertov, ktorých možno dobehnuť a obrátiť na posmech - takéto vedomie a sebavedomie sa zachovalo ešte dlho po

priati kresťanstva, ktoré na rozdiel od pôvodného slovenského duchovna zakazovalo bojovať a znamenalo hlavné po období Veľkej Moravy (aj následkom zásahov Rastislava) určité zniženie sebavedomia a životaschopnosti Slovencov. To sa odrazilo aj na úpadku staroslovenskej štátnosti. Pokresťančenii Slovenci boli vystaveni útokom Frankov, ktorí aj napriek prijatému kresťanstvu nemali málo výbojnosti, ale i útokom roztáhujúcich sa Húnov, ktorí v tej dobe kresťanstvo nepoznali a aj keď ho neskôr prijali, vrodenému temperamentu bývalých koristníkov to veľa „škody“ nenarobil. Slovenskej povahy však nevyhovoval administratívny model kresťanského duchovnstva a duchovné slovenstvo sa nadalej udržiavalo a búrilo proti vnucovanej moci cirkevných hodnotiarov, ktorí podporovali najprv germánsky neskôr maďarský kolonializmus. Nebolo tomu tak len v 9., 10. či 11. storočí, ale aj

omnoho neskôr. Cirkev potláčala duchovné (ale aj národné!) slovenstvo v najrozličnejších prejavoch. Slovenské kulty vyhlasovala za diabolické, posvätné križne cesty, kde vtedy často zbierali liečivé bylinky, označovala za bosorácke miesta, babky-bylinkárky nemali v úradnicko-administratívnom duchovnenstve veľkú obľubu a ako duchovné konkurentky boli označované za bosorky. Na území Slovenska našťastie ani v stredoveku neboli bosorky upalované. Bolo tu predsa len lepšie ovzdušie, ako v Západnej Európe, kde si fanaticé zaťahy „kultúrnych“ kruhov vyžiadali statisíce obete (pre zaujímavost - už vtedy sa Západná Európa tvárla ako koliska kultúry, i keď, podobne, ako dnes, niektoré skutočnosti poukazovali na iný stav). Hoci teda nie sú zaznamenané ľudske obete v tomto kultúrom ovzduší, obete duchovné zaznamenané sú. Slovenské duchovno sa napríklad na rozdiel od kresťanstva prejavovalo rozjímaním a moderním nie v chrámoch, ale v posvätných lesoch (zväčša dubových hájoch) a na iných prírodných svätyniach. Tie boli na príkaz cirkvi vyrubované, a to ešte aj v neskoršom stredoveku!

stvom. Kresťanstvo s duchovným slovenstvom sa v žiadnom prípade nebilo, skôr sa na vzájom dopĺňali a chvíľami až spájali. Napríklad staroslovenské uctievanie posvätných stromov zostało podnes, len na týchto prastarých posvätných miestach sú sošky Panny Márie, prípadne kríže s Kristom. Dodnes sú na Slovensku mimoriadne navštěvované staroslovenské prírodné svätyne - i keď s kresťanskými kultami. Veľká noc sa oslavuje po starom - vodou ako slovenské Svätenie jari, i keď jej význam je často vysvetlovaný už čiste kresťansky. Ostali aj slnovratové (vianočné) koledy - akurát - zmenené - v kresťanskom duchu. Toto spodobovanie bolo zčasti prirodzené, zčasti násilné. Napriek tisícim rokom zákazov však pretrvali mnohé formy slovenstva až donedávna, niektoré dodnes.

Ešte dnes žijú ľudia, ktorí chodili na Letný Slnovrat preskakovat' jániske ohne, napriek zákonom farárov. Ešte dnes však prežívajú staroslovenské bylinkárstvo v takmer pôvodnej forme (ako súčasť toho, čo je dnes označované ako šamanizmus). A čo priame kulty? V príslušných a perekadlách môžeme objaviť Ladu, Ženské hodnoty ako Lada, Matka Zem, či posvätná Voda boli sice v ľudových zvykoch a magii zčasti potlačené, dodnes však sú na Slovensku pomerne silné a zčasti prerazili do mimoriadne silného kultu uctievania Panny Márie, oveľa silnejšieho, než aký by mohol zodpovedať patriarchálemu kresťanstvu. A čo prvky prevažne mužské? Dochovaná je sťažnosť cirkevných predstaviteľov zo 17. storočia z Oravy, kde Oravci tvrdohlavo nazývali kostol „Perúnovým domom“, „Perúne stromy“ - stromy, do ktorých udrel blesk - sú však v niektorých častiach stredného a východného Slovenska uctievane dodnes, aj uvedomelou, priamou formou!

Ako z uvedeného vyplýva, aj keď nebol konflikt medzi kresťanstvom a duchovným slovenstvom, nejaký konflikt tu predsa len bol a zdá sa, že aj je. Prejavuje sa však v odmiatavom - nie kresťanskom, ale CIRKEVNOM postoji - a v tom je rozdiel. Obrovský.

Tento konflikt sa prejavuje už aj samotným označením človeka ako „pohan“. Čo je to pohan? Človek, ktorý pohaní iného len preto, že má inú vieri. Pohanom teda môže byť rovnako útočný moslim aj „kresťanský“ biskup, ktorý námesto toho, aby pokojne hľasil Božie slovo, so sekuron v ruke nivočí posvätné staroslovenské miesto. Ani ateista nie je pohan, ak nehani človeka pre jeho inakosť. Aj keď skutočných ateistov je na svete príliš (rozhodne nie je skutočným ateistom ten, kto sa sice oháňa materializmom, ale je poverčivý...).

MIROSLAV ŠVÍCKÝ
(Pokračovanie)

Naši predkovia uctievali Vodu, pramene, vodné toky. Podobne, ako v Indii, posvätné miesto bolo aj na vodných tokoch a sútokoch riek - kde vznikli strediská (Devín, staroslovenské Komárno). Slovná podobnosť výrazov voda a vodiť poukazuje na príbuznosť so staroindickou kultúrou, v ktorej rieka sa spájala s vedomím „cesty“.

Slovenský panteón (včera a dnes)

Nie je možné, aby kresťania a sluhovia boží mohli užiť priateľstvo so psami," povedal Dagobertov vyslanec po tom, čo zdôraznil, že (so svojimi Slovenmi) je poddaným franského kráľa. Samo na to odpovedal: „Ak ste vy boží sluhovia a my sme boží psi, ked' teda ustavične proti tomu konáte, tak nám je teda dovolené trhať vás svojimi zubami.“ (Fredegarovova kronika).

Kto bol ten Samo, ktorého si naši predkovia zvolili (na rozdiel od germánskych vládcov, ktorí boli v tej dobe menovaní alebo samozvaní) za svojho vodecu, po tom, čo sa tento kupec pridal k ich protiavarskému povstaniu? Fredegarovova kronika hovorí, že bol Frank. V tej dobe ale „Frank“ nebolo označenie osoby franskej národnosti, ale označením prislúšníka franskej ríše. Jedna z neskorších, menej autentických kronik hovorí, že bol Slovan. Kto to bol? Samo nie je francúzsko meno, ale keltské. Ked'že podľa Fredegara bol z kraja Senonského (Senoni, žijúci vo franskej ríši, boli jedným z keltských kmeňov), je takmer isté, že Samo bol keltského pôvodu a súdiac podľa mena, pochádzal z rodiny s keltským uvedomnením (v tej dobe boli už pevninskí Kelti zväčša asimilovaní). Prečo sa Samo pridal k povstaniu Slovenov a nakoniec na ich čele porazil aj „vlastných“ Frankov?

Keltský Sloven a „Parom metie“

Samových keltských predkov (Frank by nedal synovi keltské meno, takisto, ako by Staromadár nepomenoval svojho syna menom Rastislav) držali totiž pod žezlom tí istí Frankovia, tasiaci sa svojím nekresťanským kresťanstvom, ktorí útočili na Slovenov. A navyše - tá podobnosť medzi keltským a slovenstvom, väčšia duchovná podobnosť, než akú si vieme predstaviť a navyše v staršej dobe podporená asi aj malou podobnosťou jazykovou. Skutočnosťou ostáva, že Samo vládol v súlade so slovenstvom a zvrchovanosťou staroslovenských kmeňov trvala spolu so slovenstvom i nadálej. Onedlho na to, ako sa začal za Veľkej Moravy na pôvodné duchovné slovenstvo vyvíjať nátlak, zanikla aj zvrchovanosť Slovenov.

Súvislosť medzi staroslovenskou vierou, filozofiou a zvrchovanosťou Slovákov si uvedomovali aj národní buditelia 18., 19. a 20. storočia. Selanky, Hollého zobrazenie prírodného života vyštredali „farárske“ národovci združení okolo Štúra. Tak to už len boli „Božie ovečky“. Štúr, podobne

staviteľov lyrizovanej prózy (Dobroslava Chrobáka, Margity Figuli, Ľuda Ondrejova). Príbuzný Jozefa Miloslava Hurbanu (ktorý si dal, podobne ako jeho priatelia staroslovenček „krstné“ meno), si už dal aj staroslovenské priezvisko. Jeho meno znie Svätozár Hurban VAJANSKY („Vajanie“ je staroslovenský názov pre pôvodný sviatok Letného slnovratu). A čo piše tento Vajanský? „...mne nešumí Ganges, neznie Zeusa hrom. Do japonských sa nerozumiem drakov, do španielských a cudzopasných vtákov, tam dôjde všetko, čo si duša žiada, bosorku, draka, kráľa, žreca, hada...“ Vajanský je len jedným z mnohých.

Nielen Štúr, ktorý najprv opustil bázu teológie, potom sa vzdialil svojou filozofiou, slovenstvom, od celej úpadkovej Európy a v národnostnej otázke vo svojej filozofii prekonal aj „aparátnečkého“ Hegela, nielen on sa dostaol ako národný vodca do nemilosti „duchovných oficiáli“. Iný slovenský buditeľ - knaz Andrej Hlinka je katolíckymi úradmi pre proslovanskú činnosť zbavený kňažského úradu. „To bolo za Uhorská, cirkev konala protislovensky. Dnes je to inak,“ povedia niektori. Stránky dennej tlače však hovoria o aktivitách cirkvi. Politických. Názory verejnosti sú v tomto smere veľmi, veľmi povážlivé. Čoraz viac veriacich si ce ostáva veriacimi, ale k cirkevným štruktúram sa príliš nevhliádajú. Mnohých preto neteší, že ked'že stále neexistuje odluka cirkvi od

štátu, cirkev je dotovaná z vreckov všetkých daňových poplatníkov. A hoce kňazi vyučujú aj na štátnych školách, z duchovného slovenstva a v učebných osnovách toho veľa nie je.

„Čo si duša žiada“

Prírodné slovenstvo oživa aj v tvorbe pred -

Zožerie pavúk lastovičku?

Je teda zrejmé, že cirkevná moc a národné záujmy nie sú až tak veľmi príbuzné veci. A to napriek tomu, že dnes je pápež poľsko-slovenského pôvodu. Slováci z poľského Spiša mu dodnes vytýkajú, že v čase, keď bol Wojtyla v Poľsku arcibiskupom, zakázal v obciach Krempachy a Nová Biela kázať a modlit' po slovensky a dnes slovenčina v týchto kedy sú slovenských obciach zaniká. To je zjavný fakt, aj keď skutočnosťou zostáva, že neskôr ako pápež Slovensko vyzdvihoval. Kresťanstvo je stále politicky zneužívané. Tu zd'aleka nejde len o to, že v slovenských kostoloch robili farári predvolebnú kampaň za politickú stranu KDH, za hnutie, ktoré sa tvrdzo stavalo proti vyhláseniu zvrchovanosti Slovenska. A nejde tu ani o to, že Kristus, ktorý rozhádzal chamtvím zbohatlíkom v jeruzalemskom chráme ich vyblýskané „pakšametle“, asi t'ažko by dnes podporoval „kresťansko-demokratickú hnutie“ a ním presadzovaný mamónársky a krajne pravicový paneurópsky trh. Tu ide aj o to, že v kostoloch sa politicky zneužívajú najhlbšie ľudské city a učenie lásky je zneužívané na politické boje.

Dnes však útočí na slovenstvo podstatne silnejšia a prefíkannejšia chobotnica, než akú by sme po páde chobotnice komunistickej mohli očakávať. Všetkými bankovkami mazaný obrovský pavúk nadnárodného úžernictva požiera národ po národe - od národnov prirodnych až po európske. Táto chobotnica vyzbrojená kultom mamónu a technokratickými prísavkami požiera aj skutočné kresťanstvo, ale i budhizmus a iné učenia. A požiera aj nás „panteón“, ktorý sme si dnes zachovali. Zohyzd'uje našu posvätú Matku Zem, outravuje a jedmi zamoruje. Vzduch a ucievanú Vodu (aj keď - je ešte Svätenie jari - Veľká noc prejavom slovenstva alebo skôr úpadkovým legalizovaným obžerstvom?) Kvôli väčším ziskom si táto chobotnica dovoluje narušiť nám, beztrestne, biorytmus a nastoliť technokratický „letný čas“, takže sa musíme tváriť, že je poludnie vtedy, keď vôbec nie je. Táto chobotnica sa neštiti hrabivými zásahmi do prírody spôsobiť aj zmeny počasia a vyrábať z ľudí uponáhaných robotov - bezduchých otrokov. Vydrží duchovné slovenstvo tento útok? Alebo ho odraží?

4. časť: Slovensko ako stred prakríža

Slovenský panteón (včera a dnes)

UCTIEVANIE krížnych ciest. Jeden z „kultov“ symbolizujúcich „prakríž“. Táto duchovná črta stelesňujúca skriženie a zjednotenie rôznych prádov v jednom bode, v jednom prameňi životnej sily, sa premietla aj do praktického, v dnešnom jazyku „politického“ života. Známa „jantárová cesta“, ktorá viedla cez naše územie, nebola jedinou obchodoucou cestou a „franský“ Kelt Samo nebol jedinou osobnosťou slovenských dejín, ktorá uviazla v tomto magickom kríži.

Živý kríž, živý kruh

Tak, ako sa krížili cesty životnej energie národov Európy (či skôr Euroázie?), tak sa krížili aj ich cesty fyzické. Kde padla na kameň avarská kosa? Britkí nájazdnici sa zastavili práve na území Slovenska (hlavne západného), kde sa našlo najviac slovensko-avarískych pohrebísk a súdaj podľa archeologických nálezov, práve tu sa začalo protiavaríské povstanie staroslovenských roľníkov, (sKRÍŽených s Avarmi), ku ktorým sa pridal onen legendárny Samo. Tu sa zastavili aj Huni, Tatári, Turci... Akoby posvätná Tatra, ako obrovský magnet, raz pritáhovať a vzápäť odpuďovala sily všetkých štyroch svetových strán stvárnených v staroslovenskom kríži obkolesenom čarovným kolom. Tým čarovným kolom, ktorým až donedávna obkolesovali na Zelený štvrtok slovenskí pastieri (ako nejak „pohanskí“ knazi) statok, aby ho ochránil. Čarovným kruhom, ktoré v slovenskej ochrannej magii kreslili alebo si predstavovali okolo seba ti, ktorí chceli byť chránení pred zlými silami, čarovným kolom, ktoré zotrvalo v piesňach a ľudových tancoch. Ochranný, čarovný kríž teda nie je dnes nakreslený len na kominoch či vyrezaný na tránoch starých domov, na prasliach, mečoch, výšivkách či veľkonočných krasliciach. Je aj v učebnicach dejepisu - i keď - ako to už u nás býva zvykom - utajený a zašifrovaný. Tu prebiehal nielen zápas medzi byzantskými a francúzskymi mnichmi, tu je nielen hranica medzi pôsobiskami jednotlivých cirkví. Tak, ako sa tu končí karpatská oblasť, končia a spájajú sa tu aj mnohé „nadzemské“ vplyvy.

Neumely jazyk, neumely duch

Stačí sa pozrieť napríklad na jazyk. Jazyk, reč je priamym odrazom duchovna toho - ktorého národa. Stačí sa pozrieť na prizvuk, ktorý určuje aj rytmus a spevavosť reči. V našej oblasti Európy sú štyri podstatné jazykové skupiny: slovenská v strede, sever a východe, ktorá tvorí pomerne súvislý celok, turkotatárska - zo zá-

padu, maďarská (aspöň na našom území zvlášťa nie), Národ mal vlastný živý jazyk, priamo vychádzajúci z toho, ktorý v polovici prvého tisícročia označil nadšený Byzantíne Prokopius za jazyk prijemný, prirodzený, neumely. Ved' kto sa mohol ešte v minulom storočí pochváliť úplne neumým jazykom? Samozrejme - to, že úradné záznamy sa až do tohto storočia viedli v cudzom - maďarskom jazyku, malo množstvo nepriaznivých následkov. No z hľadiska duchovného máme dedičstvo, ktoré možno smelo označiť za Mohyčanu európskej kultúry. A tak sa v ňom možno dopátrať nielen po staročerápskych božstvach (označovaných ako indocerápske či árijské, ktoré majú zvlášťa v menšej miere aj iné indocerápske národy, ale aj po duchovných, či meditačných postupoch, ktoré národ v jazyku zakonzervoval a ktoré čakajú na odklatie).

Zakliaťe obrady

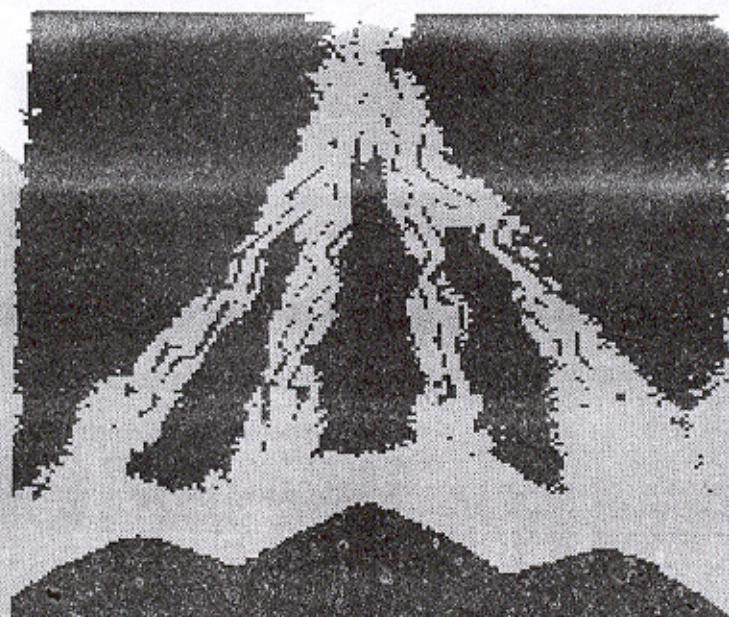
Nielen jazyk však čaká na odklatie. Skončili sa veľkonočné sviatky, počas ktorých akoby záhrakom osviežilo nás hrejivé Slnko. Koľko „kupáčov“ si však uvedomovalo význam Vody, ktorá kedysi stelesňovala posvätý zmysel tohto prírodného živulu? Koľko „šibačov“ si uvedomovalo ochranný význam vrbových prútov? Kedysi dievčatá nosili pri sebe kúsok vrbového či jelšového dreva, ktoré malo taktiež, podobne, ako voda - tou svätil aj Ján Krstiteľ, ochrannú funkciu? Ved' aj „dutá vrba“ stáhovala z Ľudského tela zlé sily - sfaluju ich aj umelohmotné káble, ktoré dnes začínajú nahradzať vrbové pruty? Koľko ľudí si na Veľkú noc - na sviatky

Svätenu jari, uvedomilo význam životodarnej sily, ktorú majú stelesňovať kraslice? Koľko ľudí vie ešte čítať jazyk výšiviek a kraslíc, písma oveľa staršie, ako najstaršie písma zobrazené v knihách? A nakoniec - môže byť symbolom životnej sily vajce zo sliepkov väznenej v malom väzene, v ktorom degenerovaná chuderka nemôže urobíť ani tri kroky? Nie je ľovek, ktorý bez výčitiek podporuje takéto chovy a pojedá telá a plody väzív, nie je takýto ľovek sám podobný väznom bez duchovnej sily? A nakoniec - môže mať takýto ľovek dostatok nielen životnej sily, ale aj duchovnej slobody?

Sviatky čakajú na odklatie. No nie len tie, ktoré sa zachovali dodnes, ale aj tie, ktoré sice predverom uvädzilo našli si aspoň - také nasledovníctvo. Napríklad Rusalje či Rusadelné sviatky (vo východnejších končinách Slovenska, ktoré sa v krajoch západnejších nazývajú tiež Turicami). V neskorších fázach jari si obyvatelia slovenských dedín volili rusadelných kráľov, či kráľovné (Rusalie má jazykový základ pribuzný so slovom „rusalka“, ktoré súvisí so starým označením riečneho toku). Tento sviatok bol po stáročia potlačovaný nielen cirkevnou, ale aj svetskou mocou - pretože „...ako si tí Slováci môžu dovoliť v každej dedine voliť kráľa, keďže námame kráľa uhorského?“ Alebo „...ako si ho vôbec môžu dovoliť voliť keď už tu máme uhorského kráľa inovaneho?“ Takže je zjavne, že Slováci nie sú odkázaní na nejaké tradicie jatiek, ktoré sú vo svete uznávané ako demokratický odkaz „Veľké francúzskej revolúcie“, a ani na demokratické tradície Ameriky, ktoré sú v kronikách zaznamenané krvavými písmenami červeným atramentom z indiánskych koncentračných tábrov. Slováci sa predsa odjakžive spontánne hlásili k vlastným, podstatne starším demokratickým tradíciam, zaznamenaným už v kronikách z prvého tisícročia, ktoré boli vzorom aj pre iné názory vtedajšej Európy. To nie pre germánskych Herulov, ktorí zabijali chorých a nevládných pri slušníkov svojho kmene, ale aj pri národy, ktoré už v tej dobe boli oficiálne kresťanské, no v skutočnosti veľa z kresťanskej podstaty do seba nevstrebali. Ako je to možné, že Slovensko si dodnes zachovalo napriek tisícročným, nežilivým a tvrdým podmienkam nielen svoju jazykovú ale aj duchovnú pôvodnú kultúru? A nakoniec - načo je to všetko dobré? Odpoveď je v záverečnej, záverečnej časti tohto seriálu.

MIRO SLAV ŠVICKY

(Z prípravovanej knihy
NAVRAT SLOVIEŇOV)

5. časť: Slovenstvo a jeho nové miesto pod Slnkom

Slovenský panteón (včera a dnes)

Je slovenská, či slovenska viera čírou vykopávkou, alebo je živým výhonkom európskej, i ľudskej podstaty?

Predovšetkým - duchovné slovenstvo (či slovenstvo) nikdy nezakapalo. Žije nielen vo zvychoch a slovesnosti, ale v každodennej živote obyvateľov Slovenska. Lenže - opäť je násilie potláčané. Po rôznych diktátoch náboženstiev (vrátane náboženstva komunistického, vebiaceho kult práce a technokracie) nastúpil diktát náboženstva kapitalistického - prejavujúceho sa vo všetkých úrovniach predovšetkým diktátom a kultom peňazí.

KAPITALISTICKÉ NÁBOŽENSTVO

Kapitalistické náboženstvo má svojich knázov. Týmito knázmi sú politici, vedeči a armáda ľiensejších funkcionárov a prezidentov. Nejšiu pozíciu v kapitalistickom náboženstve je rád obchodníkov - v liturgickom jazyku to náboženstva nazývaných biznismanmi. Biznismanov má najväčšiu moc v tomto najnovanejsom náboženskom systéme predoškým preto, lebo má najviac "ducha", teda peniaze, kapitálu. Kapitál ako duch, samozrejme, je nič spoločné s nejakým duchom svätým, či ďalšou sľubou Živou. Pretože tento duch nepodnosi "ľubosť", lásku, ale sebectvo a nenávist. Je to kapitalistické náboženstvo. Prečo je najnovanejsie? Aj preto, lebo ponúka svojim sivým ovečkám zdanlivú slobodu a zdanlivé okojenie potrieb. „Každý môže byť bohatý, aby má na to právo“, tvrdia kapitalistické šedé náboženstvá. Uchvatné, geniálne. Predstavte si, čo sa stalo, keby bol naozaj každý bohatý. Keby každý na Zemi čo i len jedno auto, čo je všedopodobne zlomok skutočných nárokov chalákov, na Zemi by boli viac ako štyri milióny áut. Keby sme aj mali na to dostatok ropy ovŕch zeme by tvorila jedna súvislá vozovka, päť hodín by sme sa podusili... To však nie je ďalšie, pretože bohatými môže byť len zlomok či, a to knazi tejto najjednotnejšej cirkvy sveta dnárodného územníctva.

SLABINY

KAPITALISTICKEJ VIERY

oto zdanivo dokonalé náboženstvo by malo omní budúcnosť. Vedľa ktorá cirkev pôsobí na ňe ovečky od rána do večera? Kapitalistická to ďalej: Stánkami sú školy, pracoviská, masmé, a hlavne televízia, ktorá zabezpečí meditáciu je dobré a súčasne gumovanie mozgov (vhodného tohto následku nich už zhodnoti každý sám). Vysoko, kapitalistické náboženstvo dostalo pod ňu moc aj niektoré iné náboženské systémy, napríklad - pred pár dňami mi istá „evangelistka“ razila dych „prokrestanským“ argumentom, že sú najbohatších štátov sveta, s výnimkou Japonska, sú štátmi „krestanskými“. Teda najagresívnejšie, najzderskejšie a aj z hľadiska životného stredia najnebezpečnejšie štaty, ktoré duchovajú fyzicky zamorujú tento svet, treba velebit, toto sú najbohatšie. A to hovorí nielen príslušník jednej cirkvy, ale celá duchovná vetva estanských aktivistov, i keď samozrejme, oto sú nehovoria, len podľa toho žijú. Čo teda je ešte zasiahanú do tohto vývoja?

Prvom radom - vina peňažného sveta nespočíva v peniazoch. Tie nie sú ani dobré, ani zlé, ani

vhodné, ani nevhodné. Sú presne také, ako Fudia, ktorí nimi narábajú. Vina, lepšie povedané sila a zároveň slabina peňažného sveta, je v uctievani týchto peňazí, teda v hodnotovom rebríčku. Je viacero dôvodov, ktoré predurčujú kapitalistické náboženstvo na neúspech. Predovšetkým - peniaze, od „svätého ducha“, či „životnej sily“, uctievanej v iných mábožensko-filosofických systémoch, peniaze môžu priniesť chvíľkové potlesenie (spravidla ich získajú „knáz“ kapitalistického náboženstva), no neprinášajú stav súladu, osvetenia. Ani „knazom“ nie. Skôr naopak - uvrhnú „šťastného vlastníka“ do nového kolotoča, do nového boja o získanie ďalších peňazí, pripadne o ich udržanie a vytvorí v jeho telesnom i duchovnom stave pocit drogovej závislosti. A čo je najdôležitejšie, nielen takému vyznávaciemu chýba často LADA, teda súlad, ladosť, ale aj ŽIVÁ, teda životná sila. Ľudia opanovaní kapitalistickým náboženstvom následne, čo je pochopiteľné, podliehajú úrazom, stávajú sa obetami kriminality, sú „diskvalifikovaní“ infarktom a podobne.

ZNEUŽITÉ OVEČKY

Bolo by chybou domnievať sa, že vyznávači kapitalistického náboženstva sú vždy bytosťami, ktoré by podporovali sebectvo, či to, čo nazývame „zlo“. Poznáme prípady žien, ktoré preto, aby zabezpečili svojim deťom základné potreby, sú ochotné „šlapať chodník“. Chcú urobiť dobre, no v konečnom dôsledku neurobia dobre seba, a často ani tým, ktorým chcú pomôcť. Ich deti dostanú základné materiálne veci, no na to, čo

označujeme ako „duchovné hodnoty“, na to nie je čas. Uponáčkaní roboti necítia Ladu, strácajú životnú silu a stávajú sa ľahko ovládateľnými, úrazovými a o to „kapitalistickým knazom“ ide. Za ich pomocí „šedé eminencie“ dostávajú do svojich pažúrov aj príslušníkov tých národov, ktorí ešte včera nepotrebovali zbožiovanie peňazí, no dnes sú v kolotoči dlhov, biedy, kriminality, duchovnej i fyzickej prostitúcie, narkománie, alkoholizmu, náhľenia sa, skrátku - sú v kolotoči nešťastia. A sladká vidina peňazí, keďže je stále len vidinou, ich problémy nerieši.

SLOVENSKÝ PANTEÓN

To sa netýka len národov, ktoré boli ešte včera „prírodními“, to sa týka aj nás a iných národov, ktoré sa do tejto pasce dostávali kúsok po kúsku, teda aj nás. Nakoniec aj komunizmus - podobne, ako kapitalizmus, narábal vo veľkom s kultom práce, budovateľstva, a bojoval (aj keď oveľa ľahšie) proti ľudskej prirodzenosti, prejavujúcej sa súladom ženského a mužského, ale aj súladom človeka s prírodnými živlami, rastlinami, zvieratami a bytosťami vôbec. Keďže je zjavné, že vyznávanie kapitalizmu pripomína psa, ktorý zúfalo naháňa vlastný chvost, no nikdy sa z toho nenačerá a keďže je zrejmé, že takéto naháňanie a kult spotreby nemôže rásiť do nekonečna, pretože Zem takýto rast jednoducho neunesie, je jasné, že musí prísť čosi, čo tento kolotoč zastaví.

„Slovenský panteón“, či duchovné slovenstvo, samozrejme, nie je všeliekom. Môže však predstavovať cestu pre nemalý počet ľudí, nájskôr pre tých, ktorí žijú v tejto oblasti. Len tá kultúra sa dočká rozkvetu, ktorá je na križovatke silových polí a ktorá ich dokáže využívať. V minulom dieľli popísané krížne cesty, ohraničené kolom, sú dnes práve na našom území. Samozrejme, „križovatka“, či „kríž“ môže byť uzavretovený v kruhu životnej sily aj na kraji svetadiela, ak je tam „križovatka“ súpevninských a zámockých. Dnes je však zjavné, že „prakriž“ na našom území - prameň životnej, duchovnej sily je tak plný, že môže každú chvíľu vytrysknúť. Preto sa ho snažia niektoré kruhy zakamuflovať, očierniť a dostať sa pod kontrolu nejakých nadnárodných veksláckych a vojenských a nakoniec i duchovných inštitúcií. Staroslovenská kultúra sa totiž na rozdiel od kultúry rujanských Slovanov, či slovanov ruských, nedostala do úrovne prírodného vyvraholenia. Staroslovenská (staroslovenská) kultúra bola násilne pridušená, no nie udusená. Preto sme vydrali bez ťažia rok na rozdiel od Kelcov, ktorí boli asimilovaní. Preto máme také duchovné dedičstvo, aké máme. Pretože kvet ešte nevykvitol, no Živa v ňom drieme a čaká na vhodnú chvíľu. Slovenstvo, či „duchovné slovenstvo“ dnes začína vystekáť na povrch v niekoľkých rovinách - v rovine vedeckej, mystickej, ekologickej. Nečastejšie sú však tiež pohľady prepojené. Návrat klad - ruka Toho, čo prichádza s Vetrov napisala: Začalo sa obdobie Vetrov. Ktoré boria zdanivo nezhoriteľné. Ľudské bytosť majú volbu. Počuť hlas vo Vetre, vycítiť cestu k LADE. Ak ostatnú hľadá vo svojej otvorenosti, prebudí ich hromobicie Peruna. Bola by to cesta bolestivejšia, keďby musel Perún vystlať cestu Lade.

Miro Slav Šváček

(Z prípravovanej knihy Návrat Slovanov)

